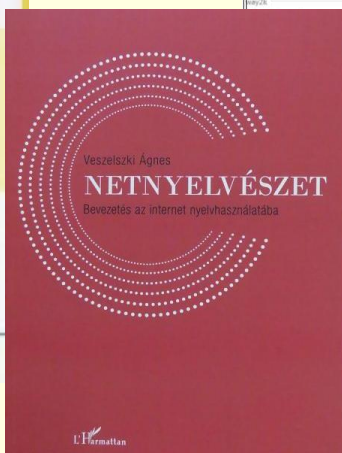

A világháló nyelve

Írott beszélnyelviség, másodlagos szóbeliség, másodlagos írásbeliség – új beszélnyelviség, „digilektus”

Kommunikációs műfajok a világhálón

	teljesen nyilvános	korlátozottan nyilvános	személyes
azonnali interaktivitású	fórumok, kommentek	Facebook	Skype, Facebook
késleltetett interaktivitású	fórumok, kommentek	fórumok, levelezőlisták	e-levél (e-mail)
nem interaktív	weboldalak, weblogok	jelszavas weboldalak	

Weblogok

---

web + log → weblog → blog (aferézis)

log: 'munkanapló', 'műhelynapló', 'hajónapló'

blog = könnyen hozzáférhető, időrendbe válogatott személyes gondolatok, publikációk gyűjteménye internetes linkekkel ellátva

Típusok:

1. **csak szöveges blogok**
a „legősibb” fajta, ma már elég ritka, csak a bejegyzések szövegeit lehet olvasni
2. **csak képes blogok (fotóblogok)**
a blogger feltölti a fényképeit pár soros kommentárral

A weblogok típusai

---

3. **linkgyűjtő blog**
a blogger arra használja fórumát, hogy kapcsolatokat létesítsen más, valamiért érdekesnek vélt oldalakkal
4. **személyes blog**
online napló: írója személyes élményeit, gondolatait tárja fel, bizonyos időközönként frissítve a blogot
5. **e-média, blogújság**
furcsa keveréke a naplónak és az újságnak; a blogger híreket ír vagy kommentál (nincs szerkesztő, nincs „kapuőr”, cenzúra)
6. **társasági blog**
bizalmi alapon működik, bárki írhat bele, amit akar, van jelszó, de könnyű hozzáférni, a tartalmak egymásra reagálnak
7. **tematikus blog**
egy bizonyos téma köré épül a blog minden írása; ez kötődhet személyhez is (pl. politikusok blogjai, „szubkulturális blogok”)
8. **videoblog (vlog)**

Az írott és a beszélt nyelv

A beszéd...

Az írás...

hangzó (akusztikus)	grafikus (felületre felvitt jelek)
időhöz kötött, dinamikus, mülékony	térhez kötött, statikus, állandó
személyes jelenlét, ismert, meghatározott címzett	térbeli távolság, ismert vagy nem ismert címzett
spontaneitása, gyorsasága miatt kevésbé alkalmas az előzetes tervezésre, a pillanat szüli	lehetőség a többszöri olvasásra, gondos szerkesztésre, javításra, bekezdésekre tagolásra
lazább, egyszerűbb szerkesztés, ismétlések, újrafogalmazás, töltelék-kifejezések (diskurzusjelölők)	lehetőség a tömörebb és bonyolultabb felépítésű megfogalmazásra
a kontextus és a nem verbális kommunikáció segít egymás gondolatainak megértésében	az azonnali reagálási lehetőség hiányában különösen ügyelni kell a pontosságra, egyértelműsége

Az írott és a beszélt nyelv

A beszéd...

Az írás...

paralingvisztikai eszközök (intonáció, hangerő, hangmagasság, tempó)	központosítás (nagybetűk, írásjelek, térbeli elrendezés, szín és más grafikus eszközök)
szókészlet: írásban nem jellemző összevonások (pl. <i>mizújs, légydzi, tök' jó</i>), szleng, obszcenitás, több ún. diskurzusjelölő (<i>hát, szóval, úgyhogy...</i>)	szókészlet: a beszélt nyelvre nem jellemző hosszú, nagyon választékos szavak (pl. <i>mindazonáltal, jóllehet</i>), stiláris semlegesség
nyelvtan: egyszerűbb szerkezetek, hiányos mondatok, egyeztetési hibák, helyzetmondatok, egyes igeidők hiánya, megakadásjelenségek	nyelvtan: szinteződés és tömbösödés a mondat szerkezetben, több és bonyolultabb mellé-, ill. alárendelés, bizonyos fokú archaikusság
inkább informális, gyakran normaszegő, változatos ejtésminták	inkább formális, norma jellegű, a helyesírási szabályok által kötött

Az írott és a beszélt nyelv

Átmeneti formák a beszélt és az írott nyelv között:

FÉLKÖTÖTT BESZÉD

- nem teljesen spontán: a beszélő felkészül a beszédre, előre meg is fogalmazhatja, támaszkodik korábban leírt vagy elmondott szövegekre, de eltér azoktól
- pl. a tanár, diák, aki előadást tart; a diák, amikor felel, az idegenvezető, biztosítási üzletkötő stb. (*szövegfüggő szövegalkotás*)
- inkább a beszélt nyelvhez tartozik

KÖTÖTT BESZÉD:

- egy korábban megfogalmazott szöveg betű szerinti megszólaltatása → *nem tekinthető szövegalkotásnak*
- két válfaja: *reproduktív beszéd* (pl. színészek, húsvéti locsolóvers, dalszövegek) – *hangosítás* (pl. a „magolós” diák felelete, vádbeszédek, opponensi vélemények felolvasása)
- az írott nyelvhez tartozik

Írott beszélt nyelv, írott beszéltnyelviség

Az interneten jelentkező spontán szövegek köztes jellegét fejezi ki az „írott beszélt nyelv” fogalom.

⇒ A felhasználók kifejezetten (szándékosan) a spontán beszélt nyelvhez hasonlóan alakítják szövegeiket a világhálón. A szókincs és a nyelvtani jellemzők a szóbeliségére hasonlítanak.

Mindeközben mégiscsak köti őket az írásos forma.

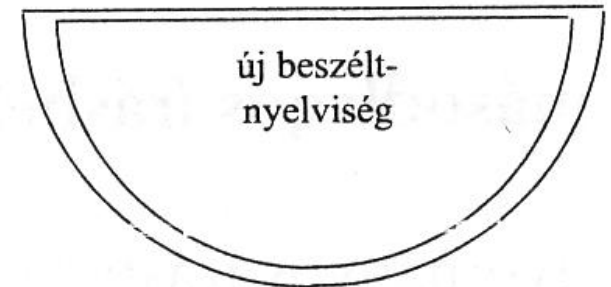
**Kérdés: valóban köztes nyelv-
változat jött létre, vagy valami
egészen más minőség?**

Kommunikációs létmódok

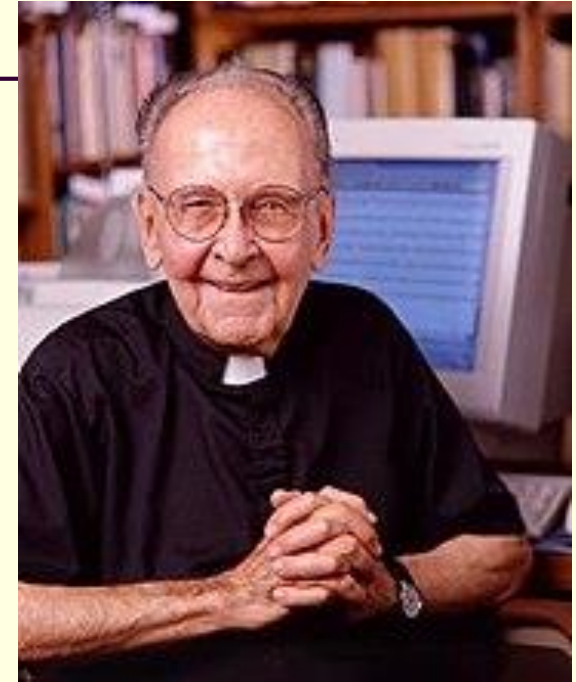
Nem verbális jelek

másodlagos szóbeliség + másodlagos írásbeliség = **új beszélt-nyelviség**

Másodlagos szóbeliség

A médiumelmélet egyik képviselője, **Walter Ong** (1912–2003) a telefon, a rádió és a televízió által megvalósult szóbeliséget nevezi másodlagos szóbeliségnek. Ez a kommunikációs technológiák történetének harmadik fázisa:

1. **elsődleges szóbeliség (primary orality)**
2. **írásbeliség (literacy)**
3. **másodlagos szóbeliség (secondary orality)**

A másodlagos szóbeliség technikai eszköz közbeiktatásával folyó (pár)beszéd. Lehet teljesen élőnyelvi (telefon), de lehet írott szöveg felolvasása, visszamondása is.

Másodlagos írásbeliség

Hagyományos írásbeliség: az írást az emberi kéz rajzolja (tollal papírra, házak falára, párás vagy poros üvegre, homokba stb.).

A **másodlagos írásbeliség**ben megjelenik a technika: írógép (gépírás), számítógépes szövegszerkesztés, csevegés, mobiltelefon (sms).

A technikai eszköz közbeiktatásának következményei: korlátozott vagy korlátlan javítás, betű- és szövegáthelyezés (szövegfüggő szövegalkotás), szinte korlátlan terjesztési, továbbítási lehetőség.

A másodlagos írásbeliségben változatos írástechnikák és tipográfiai megoldások alkalmazhatók. Az írásmódok, stílusok, szövegtípusok változatossága, gazdagsága jellemzi. Számos nyelvi technológia támogatja (pl. helyesírás-ellenőrző program).

Új beszéltnyelviség

David Crystal (2001): *Language and the Internet.*

⇒ „**netspeak**”

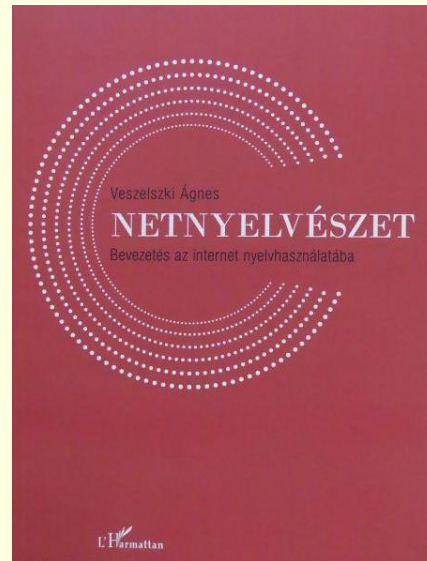
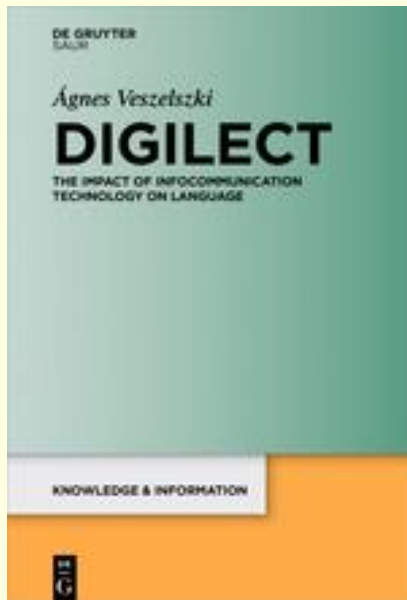
Magába foglalja a másodlagos szóbeliséget és írásbeliséget.

Informatikai alapú, számítógépek, internet vagy mobiltelefon által közvetített írásbeli vagy szóbeli kommunikáció.

Jellemzője az *átmenetiség*: beszédközeli (szlenges), képeket is használó írás- és közlésmód, az élőbeszédhez közelítő, de azzal nem azonos új nyelvi létmód. Egyre több funkciót vesz át a valódi élőbeszédetől, sokszor annak helyébe lép.

Támogatja a **médiakonvergencia** (az a folyamat, amelynek során a hagyományos médiumok, a sajtó, a rádió és a televízió az internet segítségével egy közös médiummá kapcsolódik össze).

„Digilektus” (vö. dialektus, szociolektus, idiolektus)

www.veszelszki.hu/

Az internetes csevegés nyelvi jellemzői

1. [Ringo Starr] Mi van itt emberek? Rendet csinállok ha nem nyugodtok meg :-)))))))))))))
2. [Csóközön] Szia Ringo :)))))))))
3. [PC.szerviz] Ringó, pacsi
4. @yolly@] csóóók ringó:-))))
5. [Katherina@] szia Ringo
6. [Ringo Starr] Szasztok
7. [*att)(*] MI VAN BUZIKÁM?
8. [Kiscinke] szasz ringó
9. [Csóközön] Dobd ki ha tudod))))))))
10. [vica42.] Rossz helyre tévedt ez a paraszt.
11. [EGYEDŰL VAGYOK..] sziasztok
12. [Kiscinke] én vagyoka buzi???
13. [*att)(*] SZASZ RINGYÓ
14. [Kiscinke] ehheheee
15. [Ringo Starr] jó reggelt
16. [Csóközön] Egyedül sziaszia
17. [Katherina@] Egyedül szia
18. [naprafekvő] köztünk..egyedül???

← *köszönési szokások*

Az internetes csevegés nyelvi jellemzői

„írásbeli beszélgetések” (elsősorban csevegés, másodsorban írás)

- 1) könnyed, pergő üzenetváltás → elütések, helyesírási hibák sokasága
- 2) „csetes szleng”: más, mint az élőnyelvi szleng – a nyelv tudatos, kreatív, szellemes, játékos alakítása, formálása, a hagyományos (választékos, gondozott, standard) nyelv elutasítása, célratörő, „poénos”, olykor nyers vagy durva, lekezelő nyelvi eszköztár
- 3) virtuális identitások: a becenevek (nick) mint „névjegykártyák” (mivel választható, mindig motivált)
- 4) angolosítás, angol nyelvi divatok
  - eredeti helyesírással: *cool, right, happy* stb.
  - fonetikusán, a kiejtést jelölve: *háj, plíz, tenkjú, ímél, szmájli*
  - magyar szavak angolosan: *finchi* (= fincsi), *newl* (= nyúl), *keevantsy* (= kíváncsi), *wan* (= van), *Zolee*.

Az internetes csevegés nyelvi jellemzői

- 5) mozaikszók: *CU* (See you), *CUl8r* (See you later!), *brb* (Be right back = 'Rögtön jövök'), *TIA* (Thanks in advance), *MS!* (Menj a sunyiba!), *EE* (Egyelőre ennyi!)
- 6) a köszönések számos (gyakran elferdített) formája
- szia: *szeja, szijja, ciija, szió(ka)*
  - szevasz: *szasz(tok), szega, szeva*
  - cső: *csá(sztok), csáo, csőő, csákóbrékó*
  - egyéb: *jóccakát, hello, hali, halika, haller, helaevribodri*
- 7) az íráskép torzítása (jórészt a képernyő szülte újítások)
- szócsonkítások: *figyu, gratula, valszeg, max(imum)* stb.
  - számjegyek beépítése a szóba: *1általán, 2séges, 5let, 6ás, 7főn*
  - egyéb karakterek beépítése: *+oldom* (= megoldom), *?ni* (= kérdezni)

Az internetes csevegés nyelvi jellemzői

- a szavak fonetikus leírása: *eccer*, *tuggya*, *monnyon le*, sőt: *kábé*, *ótépé*, *sötöbö*;
- a *j-ly* fölcserélése: *gojó*, *telyföl*, *Károj*;
- a *gsz*, *ksz* betűkapcsolatok *x* betűvel helyettesítése: *lax*, *soxor*, *mexólal*, sőt: *múxik* (működik), *találxunk*;
- a *dsz*, *tsz* betűkapcsolatok *c*-vel írása: *rencer*, *jáccik*, *haccor*;
- betűk izolált kiejtése: *Lmentem* (= elmentem), *lntét* (= ellentét), *kv*, *józsFM*, *Pter*;

Az internetes csevegés nyelvi jellemzői

Egy beszélt nyelvtani jellemző a csetnyelvben:

a témaismétlő névmások

<[HUN]Gyöngyi> *Az ogm az milyen formátum? Nemvagyok szellemifogyi, csak kezdő*

<[HUN]gomeZZZ> *a TTH az hogy muxik pontosan?*

<[HUN]barkoba> *feltöltési sebesség az melyik?*

<[HUN]Suwayyah> *nem tudja valaki, hogy az Aliens – Special Edition (ez ugyebár a második rész) az mitől special edition? :))*

Lehetséges funkciók: nyomatékosítás (kiemelés), szemantikai kontraszt, anaforikus összekapcsolás (azonosítás).

Emotikonok

öröm: :) vagy :-) 😊, fokozása: :-)))
bánat: :(vagy :-(😞 fokozása: :-(((

:-D	nevet(és)	:-@	mérges
:-P	gúnyolódás	:-}{	bajuszos
:-x	hallgat(ás)	}{:-)	parókás
:-*	csók(ol)	(:-)	kopasz
:-O	csodálkozás	8-)	szemüveges
;-)	kacsint(ás)	d:-)	baseballsapkás
;-)	sír(ás)	[::-)	fülhallgató
I-O	ásít(ás)	stb.	

Szintén az érzelmek kifejezését szolgálja a CSUPA NAGYBETŰS írás, amely tulajdonképpen a kiabálásnak felel meg.

Patricia Wallace

Az internet
pszichológiája

Osiris könyvtár

Emotikonok (hangulatjelek)

😊	:)	:-)	:]	=)	😞	:(	:-(	=(	:[
😊	;)	;-)			😞	:O	:-O		
😄	:D	:-D	=D		😞	:'			
😞	:P	:-P	=P		😞	:/	:-/	:\	:-\
😞	:3				😜	3:)	3:-)		
😞	:*	:-*			👤	:putnam:			
😊	^_^				🏠	:]			
😊	-_-				❤️	<3			
😊	O.o	o.O			👁️	(^^^)			
😞	>:(	>:-(			🔴	:42:			
😞	>:O	>:-O			👤	<(")			
😜	8	8-	B	B-	👍	(y)			
😜	8)	8-)	B)	B-)					
😜	:v								
😊	O:)	O:-)							

bemutató: 2016. március

fordította: Parti Nagy Lajos

rendező: Bagossy László

bemutató: 2016. március

A bababoltos lány házassodni készül a hentessel, 😊 de a szomszéd trafikosnő fiatal szeretője elcsábítja a lányt az eljegyzési pikniken. 😞 Az újdonsült szerelmesek elköltöznek, gyerekük születik. 😊 A csecsemőt kiadják a szerető anyjához vidékre, mert nem tudják eltartani. 😞 A bababoltos lány táncosnő lesz, 😊 apja megtagadja, 🗨️ a trafikosnő egy fasiszta joghallgatóval vigasztalódik, 😊 majd visszafogadja régi szeretőjét. 🗨️ A gyerek közben meghal. 😞 A hentes megbocsát a bababoltos lányának, 😊 így minden megoldódik. 😊
Ödön von Horváth kispolgári meséje a harmincas évek boldog Bécsébe repít, sok zenével. 🗨️

MIKOR JÁTSSZUK?

Jelenleg nincs kitűzött időpont

De mit hoz a jövő?...

Közvetlen vagy
közvet(ít)ett
kommunikáció?

Egyidejű,
van vizuális
kontaktus, de
technikai
eszköz által
közvetítve...

